
KRUUZEMUNTJE.

EEN TEEKENING MET DE PEN.

DOOR

J. J. CREMER.

Daar blinkt een vroolijk zonnetje op het geveltje eener kleine armoedige hut. 't Is een zeer armoedig bouwvallig hutje. 't Geveltje is van steen. Ja, maar hoe ze op elkander blijven de steenen, dat begrijpt zoo min de storm die in het najaar giert, als de kou die 's winters door de open voegen, zijn scherpe pijlen in het hutje zendt. 't Is erg erg bouwvallig dat hutje. 't Lage stroodak dat rust op vermoldde bindten, is groenachtig zwart en schier geheel vergaan. Als 't regent dan drupt en lekt het water langs de ingezakte stroowissen op het lage zoldertje, zoodat de binnenmuur heelemaal nat wordt, en de bedsteden ook en — da's arg; Arie kan d'r wel tegen, moar veur 't kleine ding en veur grootmoeder is 't arg.

Grootmoeder is rimmetick, veur de ouwe ziel is 't heel arg! Maar zie, 't zonnetje blinkt nu vroolijk op het geveltje, en 't geveltje ziet er in zijn zomertooi, nu zelfs bevallig uit. Immers, de slanke wingerd zendt zijn sierlijke ranken naar het stroodak heen, en beschauwt met zijn hel verlichte frisch groene blaren, ten deele het oude dak en het geveltje, en ook het grauwe schuin-gezakte venster met zijn verweerde ruitjes, door welke ruitjes juist op dit oogenblik klein Anneke naar buiten ziet.

„Kom grootmoeder loawe noar buuten goan; kom! o 't is zoo lekker buuten grootje lief,” vleit Anneke.

„Joa lieve dernje joa, grootmoeder zal meegoan; wacht, groot-

moeder mot erst de eerdappels ien den bak doen; wacht, hier he'k den emmer. Anneke kan wel 'en emmer woater uut de zeeg scheppen, is 't niet Anneke?"

„Nou! al zoo dukkels he'k woater geschept grootmoeder! Ziezoo, 'k zal moar vast veuruutgaan en 't woater buuten neerzetten bij 't benkske, en dan za'k oe veurlêzen grootje, uut 't boek, woar van de prins, en den ezel, en den dief iensteet; van alles."

„Goed liefke! goed blond muulpeerke, kleine prefester," zegt grootje, en, Anneke is al de deur uut, en grootmoeder Bette doet 'en schoone boezeloar veur en goet dan ook noar buuten.

Anneke heeft een emmer water uit de zege geschept — halfvol, maar, toch genoeg voor de aardappels die grootje zal schellen; en grootje zit nu op 't bankje voor het hutje, en Anneke zit vlak naast haar met een boekje in de hand, en 't is lekker buiten, zoo recht zomerachtig; 't zonnetje is warm, en de schaduw van een pruimenboom — waarin de geelachtig witte pruimen al mooi glanzten — die schaduw doet goed!

„Waar was j' ook weer gebleven Anneke?" zegt grootmoeder.

Anneke met 'en soort van verslikkende verrukking: „As dat de prins tegen den boer zei, dat z'n eigen voader 'en keuning was; en toen nam de boer z'n hoed af, en toen bakte de boerin spekpannekoeken en toen —" Anneke's oogjes glinsterden... „en toen kreeg de prins 'en kummeke stroop bij de pannekoeken joa, omdat ie zooveul as prins was, grootmoeder."

„Joa krek, nou weet ik 'et weer, en toen kwiem 'en ezel met...

„Nee grootje nee... da's 'en ander verhaalje, nee, en toen ne... toen de prins dan genogt had, toen schonk den boer ook nog 'en glêske bier oan de prins, went prinsen die drinken nooit schoon woater — is 't wel grootje...? en toen ie dat ook óp had, toen gaf ie den boer en de boerin de hand — dat was vrindelik nieuwoar? en zei, dat ie ze nooit zou vergêten en..."

„Moar hoe was die prins met zoo'n honger bij den boer gekomen klein klapheuvelje...?" zegt grootje weer en ziet Anneke vragend aan, terwijl zij een geschilden aardappel in den emmer laat vallen dat de waterpereltjes er, glimmend in 't zonnetje, van opsprengen.

„Wel dat ie verdwoald was op de hei... de hei ge weet wel oo as oan d'overkant 'achter Oosterbêk, grootje, en ien 't bosch."

1) Op de Veluwe, aan de overzijde der rivier.

„O krek krek! nou weet ik et, krek klein meisterke, en toen...?”

„En alsdat de prins, toen z'n voader starf, en de prins ien ens van prins tot keuning wier, dat ie toen op 'en goejen dag 'en erm mins oan de weg zag liggen die blind was, en niet zien kos, begriep ie grootje?”

„Joa prefesterke.”

„En dat ie toen afstapte uut de koets umdat ie... en doar wassewe gebleven grootje.”

„Krek zoo Anneke, lès dan moar wiejer.”

En Anneke, terwijl zij met haar wijsvingertje de woorden ui het boekje volgt, leest eenigszins hikkend en wel wat een-toonig, maar toch op z'n boersch Hollandsch, en met het aardige stemmetje niet onwelluidend het slot der vertelling:

„En de koning steeg uit de koets, en terwijl de paarden stonden te trappelen en al de kamerheeren van des konings hofstoet, en al het gevolg er naar keek, ging hij op den armen blinde toe, gaf hem de hand en zeide: Mijn vriend, sta op, ik zal u eere geven en alles wat gij behoeft; en tot zijn kamerheeren zeide hij: Plaats dien armen man in mijn rijtuig...” Hè grootmoeder in 'et rietuig van den keuning!”

Grootmoeder hield op met schillen en bleef verbaasd naar 't wonderboek staren: „He'k z'n lèven!”

En Anneke las weer: „De kamerheeren waren even als het gansche gevolg ten hoogste verbaasd dat de koning zulk een bedelaar in zijn eigen rijtuig wilde nemen, doch de brave koning dit ziende, zeide zoo luid dat allen het hooren konden: Ja mijnheeren, toen ik dezen man beschouwde herkende ik hem terstond voor den gullen landman die mij eens, toen ik vermoeid en afgedwaald was, gastvrij in zijn woning ontving en mij alles gaf wat zijn woning opleverde. Een mensch mag de weldaden niet vergeten die hem door zijn evenmensch zijn bewezen, en een koning mag dat het allerminst!”

„En toen...?” zei grootmoeder.

„Nou is 't uut grootmoeder; da's spietig hè?”

„Wel he'k z'n lèven! ien de koets van de keuning!” zeide grootje, terwijl ze nog altijd met een ongeschildten aardappel in de eene, en met het mes — waarvan het heft op de knie rustte — in de andere hand, naar het boek zat te staren:

„En goeng ie toen met de keuning noar 't kastêl? en zou

ie doar gebleven zin en krek as de keuning gegûten en gedronken hebben...?" vorschte grootje.

„Dat weet ik niet grootmoeder, moar al die verhoaltjes zin zoo op éns uut, en dan is 't gedoan; dan heur ie d'r voorders niks meer van; 't is moar en vertelselje zie.”

„Nou dat was 'oarigheid Anneke! 'En mins kan d'r veul uut leeren; 't is wiesgeleerd zeg ik...”

„Dat zeit meester ook grootje.”

„Ik vuul 'em best: goed doet, goed ontmoet! zeit et sprêkwoord, zie, dat is 't: Voader en grootmoeder en meester en allegoar die goed veur ou binne, ook altied liefhebben, heur ie... en God bovenal.”

„Joa zeker grootje... za'k nóg eentje lêzen...?”

„Nee kiend, nee, 't zal te loat worden; zie, da's den letsten eerdappel; 't is al half twaalf op de zonneploat van den toren, en as voader thuus kumt motten de eerdappels kloar zin. Heur is... — terwijl zij een vinger lang wijst — 'khet nog zoo'n stukske spek van 't breien verdienst; mergen met de zundag dan zal grootmoeder is keuningske speulen heur ie. Joa klein babbelmunje, mergen zal grootmoeder ook is op 'en spekkboek traktieren; zoo erm, bin ik niet, of 'en moatje mêl zal mergen met mien stukske spek toch de pan in! Zie zoo, kom...” en omziende naar den rijweg die langs het hutje loopt, zegt ze tot een man die voorbij gaat: „Dag veldwachter!”

En Anneke die nog in 't boek tuurt, ziet ook op, en zegt met de hand boven de oogen — de zon is zoo straf: „Dag veldwachter.”

Een keelgeluid zonder woord klinkt van de wegzijde.

„Wat kiekt ie lilik grootmoeder.”

„Misschien weer wat veul ien 't glas gekeken.”

„Beter ien 't boek kieken grootje.”

„Nou sneu-dingske! nou!”

Grootje is binnengegaan en Anneke, die nog wat lezen blijft, springt eenige minuten later haastig van het bankje op en loopt zoo snel zij kan een man te gemoet, die met een spa over den schouder van de dorpzijde komt aanstappen. 't Was aardig om te zien hoe de arme daglooner, wiens gelaat door de zon was verbrand, en wiens handen door den arbeid waren vereelt, het achtjarige dochtertje streelde en liefkoosde, om in 't einde hand in hand met zijn eenig Anneke het armoedig erfje te betreden.

„Kiek is voader wat die pruum' al mooi worden?” zegt Anneke terwijl ze naar den boom wijst dien ze voorbijgaan.

„De pruum'! nee dernje, riep zin ze nog niet.”

„Nee allemoal niet voader, moar die en deez; zouwe die niet riep wêzen voader...?”

Arie schudde aan den boom: „Ze zitten nog te vast, d'r velt er geen een!”

„Joawel, kiek, kiek... doar velt er een tussen de koolplant, kiek... kiek, en doar nóg een... kiek.” Anneke zocht en vond de pruimen, „doar nóg éen dat was drie; éen veur grootje, éen veur voader, en éen veur Anneke.”

„Konn dingske! kom nou et huus ien?”

Arie bukte zich, en — terwijl Anneke hem volgde, ging hij door de lage deur zijn hutje binnen.

't Was een sober maal. Grootmoeder had wat onriepe afgevalen appels deur de eerdappels gemoesd; met 'en lengsel van mosterd en zout was 't smoakelijk genogt, en 'en snee roggebrood met wrungel — gestremde karnemelk — smick best veur 'en noahap.

Moar Anneke had nóg wat — veur ielk 'en pruum. Joa 'en bietje zoer waoren ze wel, maar 't smick toch pruums, en den pruumboom was 'en beste!

Grootmoeder zette den boel aan kant — Arie hikte zoo'n bietje véur dat ie zien half uurke goeng sloapen; Anneke ging haastig naar buiten went ze heurde gerij... de koets van t' kastêl kwiem de darpskant af. Vlak zou ie langs 't huuske kommen. Zie, grootje kwiem óók buuten; ze sloeg 'en poar natte voatdock' over den kleinen doornheg die 't erfke van den landweg schei, zette toen de linkervuust op de heup en houdt de regterhand boven de zestigjarige oogen... 't spul zag ze groong, en van mergen, met dat verhoaltje, had ze 't rietuug van „'t huus” den heelen tied in de verbeelding al veur zich gehad.

„Mnheer van Zwiët het er de jonge perds veur,” riep Arie die ook naar buiten kwam.

„Mooje perds voader,” zegt Anneke. „Ze loopen zoo krul en kroms met de nek!”

„En bietje schichtig,” meent grootmoeder.

„Vurigheid!” zegt Arie. „Drie joar oud. Ze kosten viefhonderd zee de koetsier.”

„Viefhonderd! hê!... zou m'nheer van Zwiet net zoo riek as de keuning zin?” vraagt Anneke.

„De keuning! nee, die is altijd 'et riekste van allemoal, antwoordt grootje.

„Wat speulen ze met die oor!” zegt Arie naderbij komende. Het rijtuig nadert al meer en meer...

„Da's oarig: de perds kieken noar ons!” zegt Anneke. Maar — terwijl Arie de pet van het hoofd neemt, en Anneke, even als grootje, naar de lui in 't mooje spul kiekt... spitsen de jonge bruintjes sterker de ooren, zien met schuwen blik langs de oog-lappen naar de zij van 't hutje, en dringen eensklaps, met een rukkende beweging, naar de andere zij van den weg waar een breede sloot loopt.

Een luide kreet in het rijtuig doet het daglooners-gezin ontstellen. Arie vliegt den weg op. In 't zelfde oogenblik dat het bijderhandsche paard slechts een voetstap van den slootkant is verwijderd, grijpt Arie den vanderhandschen bruine bij den toom. Met krachtige hand dwingt hij het paard naar 't midden van den weg. Terzelfder tijd doet een duchtige zweeps slag van den menner den bijderhandsche vooruitschrikken. Nog één zweeps slag klinkt er. Een: „Dankje, laat los!” klinkt mede... en — met de wijdgesperde neusvleugels schier tegen de borsten, de ooren scherp vooruit, rent het den weg op... „Harrejennig!” zegt Anneke... „God bewoare!” zegt grootje: „'t Is niet alles ien zoo 'n rietug, 't lee doar hoast in de sloot.”

Geen twintig schreden van Winkels hutje en schuin er tegenover, stond Bol de veldwachter op den drempel van zijn kleine woning. Eer hij den heer van Zwiet kon te hulp komen, snofde het rijtuig hem reeds voorbij; maar, de heer van Zwiet, of althans diens echtgenoot in het rijtuig, moest zijn ijver bemerken. Zie, met een dreigend gebaar wijst hij naar Arie's hutje, en, als het rijtuig reeds om den hoek in een stofwolk is verdwenen, dan treedt hij met een kwaadaardige uitdrukking op het gelaat en met den veldwachtersstok naar den doorrenhaag wijzend, op Arie toe:

„Mo'j met dat lorre tuug op de heg te hangen m'nheer van Zwiet ien de sloot joagen? „Altied schorremorrie oan de weg!! Nog éens heur, dan zu'j met de burgemeister te doen hebben!”

„Nou Bol, moak moar zoo'n lêven niet!” zegt Arie bedaard, „hoc

kos moeder denken dat die jonge perds veur 'en onneuzel duukske den angst zouwe kriegen."

"Dat kos zê best begriepen as ze niet kiends is!" roept Bol met een leelijken vloek. "Pas op!" En weer met een leelijken vloek: "Die Bol zuukt zal'em vienden ook!"

Anneke keek grootje angstig vragend aan, en grootje zag haar zoon aan: Hoe de veldwachter zoo kwaad kwiem?

Toen Bol met een gesmoorde verwensching op de lippen naar zijn woning was teruggekeerd, haalde Arie de schouders op en zeide: "Joa zoo is de mins, a'j iemand de waarheid zeit — al is't ien eigen belang, dan geet ie 't oe wrêken."

"Zeg Oarie, heij Bol de waarheid gezeid... en wát heij gezeid?" vischte grootje.

Maar Arie zei: "Och 't was zoo arg niet." En grootje vischte nog wel, en Anneke keek ook wel met spitse eugskes, maar Winkels trok de pet op den neus, um: nog 'en kertierkke te sloopen. Niemand had er mee van noode dat ie Bol van mergen had gewoarschouwd, arnstig gewoarschouwd: umdat ie 'em giester oavend "stom dronken" noar huus had zien goan.—

't Is drie ure in den middag. Winkels is al lang weer naar zijn werk. Anneke heeft een moojen bos goudsblommen met een paar boerentuin-roozen en wat vlierloofer tusschen bijceengeplukt: veur mergen as 't zundag is; en grootje zit zoo'n bietje te dum-melen' achter 't verweerde raamglas.

Grootje dunmelt onrustig, heel onrustig. Telkens komt er een pijnlijke trek op haar goedig gelaat, en nu en dan klinkt er door 't kleine vertrekje een kreuntjen of zucht.

Zeer zachtjes komt Anneke met den bloemruiker in een waterkan binnen, stillekes, went grootje sloapt. Nee grootje sloapt niet:

"Da's mooi Anneke! heel mooi! — Och heere!" zegt grootje en trekt bij die laatste woorden weer een pijnlijk gezicht.

"Och heere...!? Wat is d'r grootje?"

"Niks kiend, och niks! 'en bietje in 't lief."

"In 't lief; heij kramp in 't lief goeje grootje?"

"Joa blombluumke joa!... •O lieven heer wat kniept 'et!"

"Misschien van de pruum grootje," zegt Anneke.

"En de appels en wrungel, alles bij mekoar, steunt grootje.

"O minsen, minsen!"

Anneke streelt grootje de wangen; maar, dat helpt, haar niet. Wat zou ze doen? 'en bietje woater ophangen en 'en kummeke werme koffie zetten...?

„Woater ophangen? Joa da's goed! dierke. — O lieven heere! Moar koffie, nee. — Ai! Heur is Anne.”

„Watte grootje?”

„A'j is 'en bietje kruuzemunt woudt hoalen en...”

„Bij den dokter grootmoeder, moar dat duurt wel 'en uur zoo wied as ie woont.”

„Nee praatgouwken nee, niet bij den dokter. — O heere! nee... ge weet wel... toen we letst langs den diek goengen... — O!”

„O-joa, joawel Grootje, bij 't veerhuus nieuwar? bij de hofstee van boer Vledder?” valt Anneke in. „Joa, toen heij mien de kruuzemunt gewezen die daor allegoar ien 't wild aan dien diek gruuft. Joa, die za'k hoalen, dat was goed veur pien in 't lief heij toen gezeid, en zoo'n bloodje smiek lekker. — 'k Zal loopen wa'k loopen kan beste Grootje” en, zonder meer, wipt het vlugge ding het hutje uit, en ziet Grootje — krampschommelend met 'et lief — deur de ruutjes heer hoar hartlepke noa, die den weg oploopt, noar den diek — zoo gauw as 'en hoas!

Hijgend, gansch aemechtig — met de woaterpéreltjes onder 't kleine neuske — komt Anneke, geen kwartier later, in 't hutje terug. — Grootmoeder had 'et arg te kwoad. Af en toe was 't minder gewêst, moar dan weer... O harrejennig!

Geen nood! nou zal 't gauw bêter wêzen. Kruuzemunt het ze ien overvloed, en ze is straf genogt, joa hoast zoo straf as 'en pêpermuntje. Wacht, de bloodjes van de stengeltjes afgestreupt.

„Best zoo dingske,” knikt Grootje hoofdschuddend van pijn. — Zie zoo, al die bloodjes ien 't kêteltje gedoan... zooveul as't moar kos.

„Veurzichtig met de zwoare woaterkêtel; 't is kookend! Dingske pas op! — O lieve deugd!” komt de oude er weer tussen. — Geen nood, 't hengsel blijft aan den kettinghaak hangen; Anneke behoeft den tuit maar te richten, en zie... 't kookende woater kumt ook krek met 'en volle stroal ien 't kêteltje en — 't ruukt al kruuzemundig!

't Is alsof de reuk grootje al goed doet; misschien ook werkt

het gezicht van Anneke mee; 't keteltje zet zij op 't vuur: „t Mot trekken, zie. Niewoar grootje?”

„Zeker liefde!”

„As 't getrokken is dan zal 't krek zoo goed as 'en drank van den dokter wêzen, niewoar grootmoeder?”

„t Zal best wêzen, Anneke.”

Anneke's oogjes blijven strak en vol blijde hoop op het keteltje staren. „Zou 't al goed zin grootje lief...?”

„Nog niet kiend!”

„Wacht, zal vast 'en kummeke kriegen. Zie zoo... Nou zal 't wel goar zin grootmoeder — kiek moar, den woasem kumt al den tuut van 't kêteltje uut.”

„Nou dingske, toe dan!”

Met het boezelaartje 't warme hengseltje vattend, schenkt Anneke een kommetje van 't groene vocht voor 't lieve grootje in, en grootje, als zij blazend telkens een teugje neemt, knikt ze tevens Anneke toe, want Anneke ziet haar aan met een gezichtje dat geheel en al de vragen teekent: „Doet het goed grootje? Ku j't al vuulen? Zou 't bêter goan?”

En 't goeng bêter, en een half uurtje later zei grootje: „Joa, klein dokterke, 't is bêter Goddank!” En, als ze haar mokkelt en zoent, dan heeft grootje voor 't kleinkind haar duizend en eerste naam, en zegt: „Heel bêter, mien lief, mien oarig Kruuzemuntje!”

Een week verliep en 't is weer zaterdag. 's Zaturdags wordt er geen school gehouden, en Anneke die weer vrij heeft, zal heden een plan ten uitvoer brengen: 'en mooi spulleke dat ze eiges geprakkeseerd het. — Zoo'n wies dingske!” heeft grootmoeder gezegd.

Grootje staat in de schaduw van den pruimenboom, en Anneke treedt door het kleine hek in den lagen doornhaag den landweg op; ziet nog eens om en knikt grootje toe; grootje die wuift met de hand; en dan stapt ze met iets gewichtigs in haar tred meer voorwaarts, terdege den zak omklemmend die haar over den schouder hangt, maar, ze ziet alweer eens om, en roept zoo hard als ze kan: „Dag grootje-lief! dag!”

Grootje wuift nog van verre, maar Anneke verstaat niet best, met waffer bijnoam grootje heur noaroept.

Bij 't bruggetje gekomen, waar de zeeg onder door gaat, kijkt Anneke nog eens om; heel ien de verte ziet ze nog wel 't peerse

jak van grootmoeder, moar grootje geet krek de deur van 't huusken ien. — Grootmoeders oog' zien niet zoo stark as de hoare.

En Anneke stapt sneller voort. In een uur tijds zou ze terug wezen. Iedereen die ze tegenkomt zegt ze g'n dag, met 'en knikske, en allegoar — zelfs boer Balders van Koningsland — zeggen weerum: „Dag Anneke!” De kwoaje schepershond van 't Gouwe-erf, die heur met den schoapstroep veurbij kumt, gromt geen spier, moar striekt met z'n kouwe neus of natte tong — Anneke weet 'et eiges niet — langs heur kleine hand, asof Filax heur kussen wou: „Gemergen scheper!”

„Zoo Anneke..., goa'j gres snijen...?”

„Nee scheper, kruuzemunt...!”

„Kruuzemunt...? zoo! — Goeje mergen!”

„Goeje mergen scheper...”

Ja Anneke gaat kruizemunt snijen. Dat was een heerlijke inval geweest: kruuzemunt was goed veur de krampen in 't lief. Bij 't veerhuus bezijen den hoogen riendiek doar sting kruuzemunt 'en heeleboel; nooit wier ze afgeplukt... „en” — had ze heel zachtjes in grootmoeders oor gefluisterd: „as we dan 'en heele zoi bij mekoar hebben grootje, dan zuwwe ze dreugen op de vuurploat enoan den dokter verkoopen; en veur de centen 'en tabaksdeus veur voader koopen, as ie joarig is, en — moar dat zei ze niet: 'en neije snufdeus veur grootje d'r bij.”

't Is een belommerd gedeelte van den hoogen rijdijk nabij het veerhuis. Aan weerzijden van den dijk staan, ongeveer ter halverwege van de gloojing, flinke appelboomen — vol pardiezen en rabouwkes, moar, riep zin de appels nog bij lange noa niet. — Even beneden de appelboomen aan de buitenzijde van den dijk is een rasterwerk, waarachter de vette ossen in de heerlijke uiterwaarden grazen, tot op den oever van den frisschen Rijn, en evenzoo bevindt zich ter halverwege van de dijk gloojing aan de binnen of Betuwzijde, een rasterwerk ter verbinding van een op onregelmatigen afstand gescheurden doornenhaag, welke haag met rasterwerk de hoeve van boer Vledder — aan de dijkzijde — bepaalt.

En hier is het dat Anneke den zak van den schouder glijden en haar oogen met blijdschap over de kruizemunt-pollen wijden laat. De pollen zien d'r hoast als pollen brandnêtels uut, moar ze hebben kleinere donkerder bloodjes, en — prikken, dat doen ze niet.

Wacht — grootje's kniepmeske uut den zak gehaald, opendoan, nou oan 't snijen.

't Geet langzaam, maar 't geet toch.

„Zoo druk oan 't wark Anneke,” roept Truitje van 't veerhuis die met de glimmende koperen roomkan op den rug, en een emmer aan den arm, in de hoogte op den dijk voorbijgaat.

„Joa Truitje en 't is werm, zelfs hier in de schaduw van den appelboom,” roept het kleintje weêrom.

„Wi'j en munje vol room Anneke...?”

„Nou! asteblijf,” en Anneke steekt haar mes in den grond, klimt de glooijing op, en als zij boven is gekomen dan bukt zich Truitje, en — Anneke mag den hollen deksel uut de koperen kan trekken, en uut den emmer volscheppen, en dan lêg drinken, heelemaal lêg. Jong zoo lekker! — „Dank oe vrindelik Truitje!” zegt Anneke, en 't blanke room die nog om 't munje glimt, striekt ze weg met den rug van 't kleine henje.

„Tot oe dienst Anneke! Zie zoo!” De koperen stop steekt weer in de kan, en, als Truitje haar weg vervolgt dan glimt de kan nog een poosje in Anneke's oog, totdat ze haar mes weer opzoekt en met vernieuwden lust aan 't werk gaat, — de zak is nog geen darde deil vol, 't geet langzaam, moar... 't geet toch.

Twee hoogbeladen hooikarren knarpen door 't kiezelzand al nader en nader op den Rijndijk. Anneke ziet even naar boven, maar dan ook rondom zich. Ze meinde dat er zoo heel veul kruuzemunt was, moar, nog één polleke kan ze snijen en dan is 't uut! schoontjes op!

Een digte stofwolk komt van boven. Anneke ziet kar-raderen en paarden-pooten en menschen-beenen, maar voor de stof knijpt ze de oogen digt.

„Zoo, bi'j oan 't appels zuuken!” roept een manstem van boven: 't Spul is niet riep. — Mot er geen êten, klein ding!”

„Nee! 'k bin oan 't kruuzemunt snijen!” roept Anneke.

Of 't niet verstaan was? althans de stem klinkt weerom:

„Wacht, hier hei'j 'en bêteren. 't Is 'en vroege renet; a'j 'em nog 'en poar doag ien de zak houdt dan zal ie zoo mul zin as koek.” En — op 't zelfde oogenblik ziet Anneke, 'en appel, niet ver van heur af, op de diekhelling neerkommen en, rollen noar lêger... onder de rastering deur — 'en heel eind wied, in den bongerd van boer Vledder.

„Wat zoo'n appel kan lopen en zonder been' oan et lief!” roept het van boven op wat verderen afstand.

„Dank oe! zegt Anneke, en luider, vraagt ze. „Zou 'k moar deur de rastering goan?”

„Nou! waarom niet!” klinkt het nog eens, maar meer uit de verte, en — de wielen der hooggeladen karren hoort ze steeds minder en minder kraken in 't kiezelzand, maar ze volgt ze niet met de oogen, want ze tuurt naar de plek waar ze meent dat de appel in 't gras ligt.

Nog maar half besloten, staat Anneke cenige oogenblikken met den voet op de onderste legger der rastering; maar dan — waarom niet...? — dan bukt ze 't kleine köpke umlêg; 't rugske krom; 't eene beentje zet ze over thout, 't andere beentje haalt ze, met de rôkskes noar zich toe, um — hoastig noar de plek te lopen waar de appel leit, moar — den appel leit er niet. Hier niet, doar niet, waar is ie gebleven...?

Das spietig! — Anneke kan 'em niet vienden.

Nou meent ze... moar nee 't is 'en roodachtig kleiwortelbloodje... Doar ziet ze... nee 't is 'en kleine paddestoel tussen et gres. Hier... nee, dat kleine gruune appelfe kan 't niet wêzen, das afgefallen van de boom... wacht,... doargunder...?

„Wel doe bliksemsding! mo'j appels streupen in boer Vledders bongerd..! herruut ze'k! herruut!”

Met een vuurrood gezichtje schrikt Anneke op. „Zoo'n stem had ze nog nooit geheurd; de beentjes trillen heur onder 'et liefke. Boven op den diek steet de veldwachter, en hij kiek zoo iesdig kwoad, en hie dreigt met den stok noar veuren, krek as loast bij voaders huuske, moar toen, toen woaren voder en grootje d'r bij, moar nou... O lieven heer! doar kumt ie den diek af... altied den stok noar veuren.

„Zu'j d'r uut! kleine feeks van 'en dief! zeg!” schreeuwt Bol de veldwachter op nieuw, en Anneke ziet hem, o goejen hemel! de rastering overklommen, en wordt zoo wit als een dooje!

„Moar... moar... ik zocht...” brabbelt Anneke angstig.

„Appels stêlen! veur de galg opwassen! lui dievenpak!” schreeuwt Bol, steeds naderkomende en nog altijd den dreigenden stok vooruit: „Harruut! ze'k! Allo!” Maar Anneke — in een wip heeft zij de klompjes van haar voetjes gesmeten, vort! en... lopen doet ze, lopen wat ze kan, harrejennig zoo'n viefkel! Bol is woedend.

„Hier ze’k! hier!” schreeuwt hij het vluchtende haasje na, en als hij zich mede in den vaart zet om spoedig het kleintje te achterhalen, dan... dan zwakt hij en zwikkelt, en smakt ie voorover. Anneke ziet even angstig om. Woar is ie? Het kleine klompje van Anneke wordt luide verwenscht, maar, door het ongeval nog meer verwoed weer overeind gesprongen, vliegt Bol op nieuw het meisje na dat intusschen een goed eind op haar vervolger heeft voorgekregen.

„Zu’j stoan! zu’j stilstoan...!” schreeuwt Bol; maar Anneke den man weer ziende, snelt op, nieuw weder voort, en ofschoon ze verbijsterd van angst niks, nee hoast niks meer ziet: loopen kan ze nog, loopen best!

Moar o heere! ien ens mot ze stilstoan, pal ien ens veur den breejen sloot; en — en — doar kumt ie... Zal ze rechts, zal ze lienks...? O heere doar kumt ie! ’t schiemert heur veur de eugskes, ze sleet er de henjes veur; nou ziet ze niks meer, moar eindlik doar was ie, en ’t was hoar asof ’en knieptang heur vast ien den erm kneep.

„Zoo kwoaje dern! he’k oe doar! Wou’j mien ontloopen zeg! Allo veuruut!” bijt de veldwachter het bevende kleintje in ’t oor, en met forschen ruk dwingt hij haar terug te keeren op haar pad, tot bij de plek waar heur klompjes liggen, ’t eene klompje van boven geborsten, straks deur den voettrooi van Bol.

En of het arme Anneke met bevend piepend stemmetje al roept, dat ze niks gedoan het, en dat ze kruuzemunt snee — met al die leugens het de veldwachter niks van noode: „Vort allo vort!”

Arm klein dingske! de leelijke veldwachter die haar den zak heeft op den schouder gelegd, duwt haar metorsch geweld de dijkvloojing op; en dwingt haar op den dijk voor hem uit te gaan. Met den punt van zijn stok stoot hij haar boosaardig van tijd tot tijd in de lenden, en zegt dat ze wat gauwer mot loopen. Maar Anneke kan niet gauwer, want het geborsten klompje doet haar bij iederen voettred zoo zeer op de vreeg.

„Ik kan niet veldwachter, ’t vuntje duut mien zoo zeer!”

„En ik zeg oe: veuruut, doe luiwoames!” roept Bol en stoot haar op nieuw met den stok in de lenden.

Anneke begint bitter te schreiën. Ze had toch niks geen kwoad gedoan, en woarum dat de veldwachter dan zoo wreed was? Nooit van z’n lêven was iemand zoo kwoad tegen hoar gewêst;

en, wat zou grootje wel zeggen dat haar klumpke kapot was. En — waar zou ze noar toe motten; waar...?

„Och veldwachter loat mien asteblijf noar huus gaan?” zegt ze snikkend, terwijl de tranen haar over de mollige koontjes biggelen.

Maar de veldwachter heeft een duivelachtig genoeg in de vrees en smart van het lieve kind.

Arie's vermaning steekt hem in de borst, en die moet hij wreken; de lafaard! De postbode die op eenigen afstand naderde moet het hooren, dat die kleine schavuit een appeldief is.

„Wat! Slim Anneke van Arie Winkels?” zegt de bode die zijn geregelden tred vervolgend de beiden is genaderd en nu voorbijgaat: „Za'k ze dan moar mee noar stad nemen veldwachter? doar heij 'en huus met dikke troalie's.”

„Dat was niet kwoad bode, moar hier onder den toren hewwe ook goed losies en 't is er zoo duuster as ien de hel en rotten zin d'r... Atjuus... plezierge wandeling.”

„Atjuus!”

Anneke voelde haar knietjes knikken. „Nee, nee! niet onder den toren veldwachter; nee!” roept ze angstig en onder het schreijen door.

En weer krijgt ze een duw met den stok, en zegt de nijdige lafaard: „Allo ze 'k veurunt!”

De burgemeester van het dorp is een dikke heereboer met een rond rood en vol gezicht. Hoe het mogelijk was dat hij burgemeester is geworden begrijpt hij zelf niet, want van de ambtsbezigheden weet hij bijna evenveel als de ganzenpen waarop hij altijd kauwt, indien hij een moeijelijk geval heeft; en „alle gevallen” zijn, in het oog van den ronden burgemeester „moeijelijk, zeer moeijelijk.” Het allermoeijelijkste van alle gevallen is de omstandigheid, dat Jufvrouw Lus — zijn echtgenoot — niet verkiest dat manlief voor het burgemeesterschap bedanken zal.

Eén ding is gelukkig voor burgemeester Lus, hij heeft een uitmuntenden secretaris, en de secretaris is altijd present — want burgemeester is roojaal — dat is ie. Ook Bol de veldwachter is een zeer bruikbare vent. Niet alleen dat Bol altijd met plezier boodschappen voor de Juffer van de burgemeester doet, b. v. visch uit de stad halen, of wijn bestellen, maar hij is ook „slim, op z'n vak” zegt de burgemeester, jammer dat ie een beetje veel

„klaart en rooje jenevert,” maar anders best en aktief — soms al te aktief.

Klein Anneke staat voor een tafel waarover een groen lakensch kleed ligt, en waarop een hooge looden inktkoker met dito zandkoker staat. Achter die tafel zit Lus de burgervader. De secretaris Hoefzoetnagel zit aan een kleine lessenaar terzij van de tafel, zóo dat Lus hem zien kan als hij zich even terzij wendt.

De veldwachter staat naast Anneke.

„Zoo heb jij appels gestolen, zoo,” zegt de burgemeester. „Zoo heel goed! Aja... hoe is uw naam?”

„Nee nee!” schreit Anneke, „nee burgemeister zoo waarlik nee.”

„Zu’j stil wêzen.” zegt de veldwachter. „Heur ie niet dat burgemeister.vraagt: hoe da’j heit?”

„Anneke, burgemeister!”

„Anneke? zoo, heel goed. En je ván?”

„Ván- van voader burgemeister. Moar appels gestolen dát he’k zoo waarlik niet!”

„Zóo, maar je vader... die z’n naam wou ik weten?”

„Arie Winkels, burgemeister.”

„Winkels, zóo, heel best! ouderdom?”

„Watblief burge...meister...”

„Hoe oud da’j bint!” snauwt de veldwachter.

„Ikke... tien joar burgemeister.”

„Beroep... of neen!... Wat blief secretaris?”

Hoefzoetnagel is den burgervader met een papier genaderd; wijst er met den vinger op en fluistert meteen den edelachtbare wat in ’t oor.

Lus knikt, en zegt van tijd tot tijd zachtjes: „Jawel... ja ja! — Sjuust! Dunkt me ook...! Docht ik net al!”

De secretaris zit weer voor zijn lessenaar.

De burgervader knauwt op de veder van zijn pen, en, strak op den looden inktkoker turend zegt hij: „Een moeijelijk geval! hum!” dan eensklaps tot Anneke: „Zul je ’t nooit weer doen, zeg?”

„Nee burgemeister; nee! moar ik heb niks gedaan.”

„Zu’j de mond houwen met de leugens!” grijnst de veldwachter, „zeg zu’j!”

De ronde bloozende burgervader is te goedaardig dan dat hij — vooral na het fluisterend gesprek met zijn secretaris — geen medelijden met het lieve schreiende kind zou hebben. Den veldwachter vindt hij een beetje erg aktief, ja barbaarsch...

Te deksel... baarsch...! daar valt hem wat in. Als hij 't vergat dan zou vrouwlief zenuwachtig worden." Och Bol zou jij de baars reis eventjes uit de kaar willen halen, we zouwen 'en sausbaarsje hebben van middag. Wilje?"

"Tot je orders burgemeister, moar met je perremissie burge-meister, zou ik dit galgenoas hier, niet erst is veur 'en uur of wat onder den toren zetten. 't Is van trepaille burgemeister."

Lus ziet toevallig naar zijn secretaris. Hoefzoetnagel is druk aan 't werk, maar zijn neus wijst in de richting van de deur.

"Veldwachter!" herneemt Lus deftig en voegt er nu eens, in het volle besef zijner edelachtbaarheid bij: "Vertrek!"

"As je kleine dieven loopen loat dan worden ze as groote gehangen," grauwet Bol met den duim op Anneke wijzend, "en als burgemeister zoo weinig om de peliesje geeft, dan kan Bol wel goan hengelen in ploats van z'n eigen dood te loopen."

De neus van Hoefzoetnagel wijst nog spitzer in de richting van de deur, terwijl 's mans oogen onveranderlijk op zijn schrijfwerk zijn gevestigd.

"Bol, geen praatjes. Dat voegt... dat pást... niet. Ik ben burgemeester en jij veldwachter weetje," zegt Lus.

De vleugels van Hoefzoetnagels neus applaudiseeren.

"Ja dat weet ik best!" zegt Bol, "moar as de secretaris z'n eigen met de affaires bemoeit" en hij werpt beurteling een nijdig blik op den schrijver en het kind "dan motten ze hem moar in jou ploats zetten, of anders veur mien het dievenpak achter de voddén zitten."

Een kleine tien minuten later is Anneke op vrije voeten. Zij is nog erg beverig op de beentjes, en de oogen doen haar zeer van 'tschreien zoodat zij ze haast niet open kan houden in de felle zon. Maar toch, zoo snel als ze op het geborsten klompje voort kan, stapt ze den dijk over tot bij den afweg die, langs kerkje en schoolhuis en kleinere woningen, naar vaders hutje vóert. Gelukkig heeft burgemeester haar den zak met kruizemunt weerom gegeven, maar bitter leed doet het haar dat burgemeester, die toch op 'tlaatst zoo vrindelijk was, niet gleuven wou dat Bol onwoarheid sprak, 't was slecht van Bol, heel slecht!

"Wat schèlt er oan, klein blauweugske?" zegt een blonde krulbol van dertien jaren omtrent die in 't gras naast het kerkhof köpken-over heeft gekeukeld en nu, met een paar luchtige sprongen, op het kleintje toeschiet.

Willem krijgt een kleur van kwaadheid nu Anneke hem alles heeft verteld, en zegt dat die Bol een gemeene vent is en dat hij den hals maar had moeten breken, toen hij over haar klompje viel, en, ja, dat hij vader centen zal vragen om voor Anneke een paar nieuwe klompkes te koopen. Anneke most moar goeds moeds wêzen. Wacht! hij zal de zak veur hoar droagen; ze was 'en oarig dingske dat zei meester ook, en dat zeijen ze allegoar!

Och lieve minsen, wat het grootje ien den angst gezenten. Om negen uur is 't kleine liefke de deur uitgegaan en nou, op slag van twaalfen doar kuint ze pas oan. Goddank dat ze d'r weer is. Wel heere m'n tied! zoo'n veldwachter! Ze zal 't oan Arie vertellen hoe ie 't lief en oarig kruuzemuntje getentierd het. „Lief klein hertelepke!” en grootje kust Anneke wel tien keer, achtermekoar, zóo, dat Willem ook hoast trek krijgt um 't blondje te kussen, moar nee: g'endag soam! Noar huus loopt ie zoo hard as ie kan: um voader en moeder wat centen te vroagen en t'avond de klompkes te brengen.

Nee grootje! nee, niet oan voader zeggen, nee! as voader kwoad was dan kon ie noa 't êten niet sloopen; en grootje zei: „Krek zoo!” en voader mocht ook niet weten van 't kruuzemunt um de verjoardag en de neie piep. — Net zoo, denkt Anneke, en de snufdeus veur grootje.

De zomer is voorbij. De tabakslanden zijn kaal geplukt, de appels en peeren — zelfs de heele late — zijn alle van de boomen — in één woord, de oogst is binnen. Hoe rijker de menschen zijn hoe meer dat ze lachen kunnen. De burgemeester Lus, boer Balders van 't Koningsland; Romein de vetweijer maar vooral m'nheer van Zwiet kan lachen. Hun schuren en bergen zitten vol, en — 't vee is duur, en 't koorn is duur en veur den tabak hebben ze al dartig gulden geboojen, eerd- best- zandgoed- lompen, alles deur mekoar. Dartig gulden de honderd pond! „Wat zukke minsen riek worden!” zegt grootje.

Grootje is niet jaloers, moar „'tis toch fremd ien de wereld,” denkt ze „de ricken lupt alles mee, ze kriegen meer as meer, en den erme zal nog onspoed hebben ien 't geringe.” 't Was niet anders! 't klein bietje eerdappels dat ze te roojen hadden was niet meegefallen, en dan — 't was moar 'en onneuzel — moar 't kruuzemunt woar 't kleine dernje zoo'n zoeren

oogst oan gehad had, geen tien stuivers...! geen dubbeltje... geen rooje cent had ze bij dokter dr veur kriege kunnen. Alles wat dokter ien den apteek noodig had, dat kreeg ie unt stad zaidie, en zoo had Anneke met heur kruuzemunt weer aftrekken kunnen. Dokters juffer had heur wel noageroepen en heur 'en poar zuute kuukskes gegeven, moar 't kleine ding die ze veur grootje en voader bewoarde, had ze zeker ien ploats van in 't zekske te stöken, dr noast gestoken, went, toen ze thuus kwiem had ze geen centen en geen kuukskes ook. 't Liep alles tegen. 't Was noarigheid!

Maar op een goejen morgen had Anneke toch een kleur van plezier. Aan 't geval met Bol den veldwachter dacht ze niet anders dan wanneer ze hem met een norsch gelaat voorbij zag gaan, of ook als ze somtijds naar heur geborsten klompje keek, dat de klompemoaker met 'en klein houten beugeltje gemaakt had. Willem Stoete had zeker geen centen kunne kriege, went nie klumpkes had ie niet gebrocht, en sinds dien morgen had ze hem niet gezien, want bij Muheer van Zwiët was ie tuinjong geworden en Willems vader woonde oan gundse kant van 't groote Zwiëts-huus.

Maar nu — zie, nu heeft Anneke 'en kleur van plezier. Met twee schoentjes staat ze in de hand bij grootjes stoel aan de kleine klaptafel. De schoentjes zijn niet nieuw, nee, alles behalve, maar 't zijn leeren schoentjes, zie maar: net krek zoo groot as heur vunt! En Willem Stoet steet vlak tegen heur over, en hie kiekt er noar hoe Anneke 't zool onder tegen 't vuutje past, en z'n oogen glinsteren ook van plezier, went... Mie de kindermied had ze oan Herm den „hoazenvilder" verkocht met ouwe linten en 'en kniepmuts en kersjet, en toen, toen het ie de schoentjes van Herm veur 'en dubbeltje weerum gekocht — dät was zien halve wêkloon, — um ze oan Anneke te geven, went — vergêten had ie Anneke en de belofte niet en: „Niewoar, schoenjes zin nog zachter as klumpkes?"

Als Anneke wat kreeg van voader of grootje, dan kuste ze voader of grootje al tied. Nou had ze Willem ook wel willen kussen: maor, Willem sting aan den overkant van de klaptafel en Anneke kuste grootje, en grootje zei dat Willem 'en beste jong was, en Anneke knikte van joa! en trok de schoentjes aan en liep — zoo zacht asof ze op de kousevuut liep — met een vaart naar het lage houten broodkastje; trok een bovenla open; nam er wat uit; stopte het Willem met een zenuwachtig

schokje in de hand, en — voort was ze op haar schoentjes de deur uit.

„En vuursteen!” zegt Willem en ziet grootje half vragend aan.
„Meugt 'em best houwen jungske!” knikt grootje: „'t Klein ding het em eiges ien 'en griendhoop gevonden, 'en vuurkei kent ze best uut duuzende steen!”

En als Willem heen gaat met den ruwen steen in den zak, dan ziet hij 'thutje nog eens rond, maar Anneke ziet hij niet... en grootje, als ze Anneke straks naar binnen roept, dan denkt ze: 't kiend is krek as de keuning uut 'tverhoaltje. Goed veur goed gift ze weerum, heel anders as den Bol, die gaf kwoad veur goed, en heel anders as den rieken van Zwiet die niks dee en toch ien de sloot had gelêgen, as Arie zien perd niet ien 't spoor had gehouwen.

De herfst werd nat, heel nat. Overal was 't soeperig en klesserig: op de kleiwegen, in 't broek, zelfs op den grinddijk, overall. 't Kwiem zeker van de nattigheid meende grootje, dat zij weer zoo rinmetiekig was, en 't kwiem ook zeker van al die natte vuut dat d'r zooveel krampziektes in 't lief woaren: ze had al heuren proaten dat de vrouw van Roelvink...”

„Nee moeder nee! d'r wier d'r centje verwacht,” zegt Arie „en toen 't kleintje d'r was, toen...”

„Och lieven heer... is Willemkje Roelvink zóo heergegoan...? Krek as Anneke's moeder: mien beste Hanske!” Grootje veegt met haar boezelaar een traan weg.

Arie kan bij dat sjepieter niet lang stilstaan, dat maakt em altied zoo kinderachtig.

„En 't geval bij m'nheer van Zwiet, Oarie! Is den koetsier dan niet...?”

„Nee moeder, allegoar proatjes. Die kerl het z'n eigen overvêten, dát het ie. Met de andere boojen had ie gewed dat ie smiddags 'tspek veur z'n vieren, heel allinnig zou opêten en nog drie dikke weitemêls koeken dr bij; toen ie den darde koek zoo glunjend naar binnen had, doar zakte ie in mekoar, en, veur hum had den dokter veur niks de wiesheid geleerd; dood was ie stik! as 'en plauk! Joa 't is wel zundig dat 'en mins 's Heeren goeje goaven zoo dierlik misbruukt. Wiwwe bidden...?”

„Joa!” deed grootje met 'en zucht en ze vouwde de handen; liet het hoofd zoo'n beetje op zij zakken; sloot de oogen en...

dacht... „En welluu? welluu hebben niks as eerdappels met 'en klein bietje azien-reuzel!"

Arie drukte de pet voor de oogen en zei 'et: Onze Voader! En Anneke, Anneke zat haast krek as grootmoeder, maar toen ze: 't Heere zigen, en wat er meer volgde tussehen de roode lipjes gepreveld had, en naar de aardappels zag die in den rooden schotel dampten, terwijl de azijn met het weinigje reuzel zoo lekker rook, toen zei ze zachtjes zoo in haar eenvoud: „Wij zullen ons niet dood s'ten, Goddank!"

't Was dienzelfden avond al heel vroeg donker en erg donker ook. Het eenige licht dat er op den dorpsweg viel — waar ook Winkels hutje stond — kwam uit de kleine smidse. 't Was 'en mooi gezicht voor de kinderen in de buurt; dat rooje vuur, en dat gloejende ijzer, en Paul de smid met zijn bloote armen zoo hel verlicht, en dat afspatten van de vonken als hij op het gloejende ijzer sloeg. „Hê, smid worden!" dacht Anneke, die er ook naar keek: „als ik 'en jongen was dan wier ik 'et zeker!" Paul wischte zich juist met den ruigen blooten arm de zweetdruppels van het voorhoofd. 't Was niet alles!

Paul werkte stevig door, en bemerkte niet dat Anneke en de andere kinders die buiten stonden, de hoofden van hem hadden afgewend. De lichtglimp die uit de smidse kwam, gleed den weg over, juist tot aan de woning van Bol den veldwachter. Wat was daar te doen? Telkens zag Anneke in 't glimplicht minschen hen en weer schieten, en as Paul 'en oogenblik ophiew met beuken, en de bloasbalk niet soessde, dan koj duudelik heuren dat er druk wier geproat.

't Was erg klessurig op den weg, en de klompjes bleven haast steken, maar Anneke die veldwachters huis toch voorbij moest, liep de andere kinders na, en stond weldra onder meer anderen, aan 't eind der lange glimp uit de smidse, voor veldwachters huisje. Maar, Anneke kon niet te weten komen wat er eigenlijk te doen was. „Watte...?" zei ze 'en paar keeren achtereen. Maar een groote man riep: „Vort kinders, noar huus toel!"

Ja Anneke begreep ook dat ze noar huus most, went 'en schel klökske klonk uut veldwachters huus en sloeg hoastig zes. Moar ze wou toch wel weten of Bol 'en ongeluk het gekregen of wat 'et is...? Achter haar zegt een vrouw op gejaagden toon tot een andere — Anneke kan niet zien wie het zijn: „Joa ijselik ist! Um schiemeroavond is ie noar van Dulms harbarg

gegoan; ien de gelagkoamer het ie 'en munje vol gepruufd; toen ien 't veurhuus riest en kluntjes gekocht en ook 'en flesch jenever. Onder wêge noar huus, mot ie weer arg trek ien 'en slukske hebbe gekregen en de flesch oan de mond gezet."

"Zoo'n zuupert!" zegt de andere.

"Joa mins, doar heij wel geliek in," herneemt de eerste en dat mot God bêtert op ou en mien en ander volk passen dat zuinig en altied bekwoam is, moar ik zeg die God hebben wil die kan ie wel kriegen ook."

"Non, dat geleuf ik mins, of ie!"

"Joa, as drek en modder viel ie ien mekoar. Gillend en roazend is ie bij Limpers op 't brugske ien een gezakt en hebben ze hun gevonden met 'en flesch vol vytriool noast zich, de slok vytriool is as glujend iezer noar binnen gekomen. Luuster moer, luuster, nog kuj 'em doar binnen heuren karmen van kramp en van pienen in 't lief."

"Heere bewoar ons! geen wonder! geen wonder!"

Tien minuten later staat er al meer volk voor de woning van Bol. 't Is natuurlijk dat ze er blijven staan, want — de veldwachter zelf is nu niet present om zoo veel belangstelling met zijn stok uiteen te drijven.

"Nou wat mo'j, zeg! mo'j 'en mins de rok van 'et lief trekken? zeg! 't Omaundig spul mot tegenswoordig ook al overal met de neus bijwêzen. Goa sloapen, da's bêtter as neisgierig de oogen ien 't vuur te stêken!" Zoo snibt en snauwt een klein vrouwmensch en stelt zich vierkant in den groep, om met haar breede figuur een kind, dat haar ter zijde trad, den doortocht te beletten. Maar het kind heeft de onvriendelijke rede niet eens ten einde gehoord; bij de eerste tegenkanting is het al aanstonds zijwaarts omgegaan en nu, zie — 't licht in 't veldwachtershuisje teekent even de kleine schaar die wauwelt voor de deur, want het licht gleed naar buiten, omdat het kind naar binnen is gegaan.

"Das' zeker Marcijje, die noar dokters huus is gewêst," zegt er een uit den nu weer duisteren groep.

"Nee nee... 't is Anneke, Anneke Winkels," roept een jongens stem en...

We hooren niet meer wat Willem Stoete zegt; de deur is achter ons dicht gevallen.

Daar staat Anneke in het kleine vertrek. Anders is ze zoo

bang, zoo bleu en zoo bang, moar nou, 't is heur krek asof de man met de holle oog' ien de bedstee die krimpt en die karmt van de pien, asof ie heur voader is, en krek asof d'r geen andere minsen ien de koamer zin. „Hier! hier he'k kruuzemunt vrouw Bol... hier!” zegt ze met een hijgend stemmetje dat van den haast getuigt waarmee zij den tocht heeft volbracht: „da's goed- o zoo goed veur de krampen in 'tlief... Mo'j thee van zetten vrouw Bol... veul kruuzemunt en weinig woater zei grootje,” en den vollen boezelaar met het gedroogde kruid schudt ze op den stoel naast de bedstee, en... Bol ziet heur oan met die holle van pien zoo oakelikke oogen, en smiet zich um ien de bedstee en karmt: „O Heere! o God!”

En Anneke — ien ens wordt ze bang, bang en beduusd. Wat ze zeggen dat heurt ze niet, en... dat ze buuten gekomen 't gebeugelde klumpke ien de klei loat zitten dat vuult ze niet, moar thuus velt ze um grootjes hals, en bêft ze asof ze kwoad had gedoan. 't Was oakelik gewêst, arg, vreeselik arg!

Onneuzel klein dingske! Kruuzemunt brengen oan 'en mins die zóo te pas kwiem as Bol!

Ja klein blondje er zijn er die gelachen hebben toen ze 't hoorden: kruuzemunt! De veldwachter had 'et grei niet kunne zien, en gewezen dat ze 't weg zouwe doen. Wat zou kruuzemunt veur zoo'n pien! Moar vreemd, loater het ie steunend en karmend um 'en tekske gevraagd, en hie'het 'et ien de hand genomen, en — 's andren doags lei Bol met de oog' star en stief noar boven, en ien de vuust die op de borst lei, zat nog 'et tekske kruuzemunt, vast, heel vastgeknepen, nou — 't was geen kwoad, en 'et tekske kos d'r ien blieven ook.

„Arg onneuzel!” zei het dikke korte vrouw-mensch dat zich 's avonds zoo vierkant in Annekes weg had gesteld: „Arg onneuzel!” zei ze toen ze't vernam: „Doar mo'j kiend veur wêzen!”

Krek breed, dik, klein vrouwmins! doar mo'j kiend veur wêzen. Ge kent de geschiedenis niet en doarum begriep ie 't niet, moar, al da'j z' ook kon weten, dan begreep ie ze nog niet: Mo'j kiend veur wêzen! dik vrouwmins.

Willem Stoet had 'et begrepen. 's Nachts kon hij er bijna niet van slapen. Drie- vier- vijfmaal is hij de bedstee uitgesprongen, maar in 't laatst van November komt de zon zoo vroeg niet. 't Was of ie de rooje lipkes van Anneke 'zag toen

't rood oan den hemel kwiem; en 't blauw dat woaren d'r eugs-kes, en — maar rust had hij niet en, fluks in de kleeren is hij al de deur uut en op weg naar ... nee — niet naar Anneke, maar op weg naar 't groote van Zwiets huis, reeds lang vóór dat de zon door de openstaande bedsteegordijntjes, Anneke met een helder blinkend straaltje op het gladde voorhoofdje wakker kust.

't Was maar goed dat ze nog wat geslapen had het lieve kind. D'r heeft een loftrumpet geklonken zoo hard dat men 't misschien in 't hutje had kunnen hooren.

En grootje, als ze 't kleintje daar nog slapen ziet, dan veegt ze zich een traan weg en fluistert Arie toe, terwijl ze hem 'en kummeke koffie bij 't morgenbrood schenkt: „Oarie zóo'n kiend is er geen tweede ien de wereld,” en als Arie knikt met 'en Goddank in 'et hart, dan zegt grootje nog bij haar zelve: „Goed veur kwoad! as zoo één ien 'en koets kwiem te zitten dan zouj zeggen da's rechtveerdig... as 't zoo wêzen kon!”

Harrejennig wat had Willem gebloazen en getoeterd. 't Heele van Zwiets-huus op de been, zoo hard en zoo mooi dat de jonge freulekes de troan over de wengskes liepen, en m'nheer van Zwiet 'em oankeek asof Willem 'en tovenoar was die op de hark — waar ie mee in de hand stond — 'en engelezing had gebloazen.

En m'nheer van Zwiet had gevraagd waar of dat Anneke woonde, en Willem had gezeid: ien dat hutje in de darpstroat m'nheer waar ie van 't zomer hoast met de jonge perds ien de sloot had gelegen.” En m'nheer van Zwiet had lang noar de grond gekeken en niks meer gezeid..

Maar nog denzelfden dag 'snamiddags stond m'nheer van Zwiet met de mevrouw en de twee freulekes half in — half buiten het hutje — Grootje was d'r verlegen mee. Verlegen met zoo veul grootheid. — Willem sting bij den pruumboom die koal was; en de freulekes hadden 'en mooie pop en 'en groote koek veur Anneke, moar, Anneke begreep d'r niks van en begon hoast te schreien zoo beduusd as ze was. En Mevrouw van Zwiet proatte met grootje — die zich schoamde umdat ze geen stoelen veur al die grootheid had en volstrekt 'en kêteltje koffie wou zetten, en van de twee riksdoalders veur 't oarig kruuzemuntje ook schiemerig ien de oogen wier.

En m'nheer van Zwiet sting met Winkels bij de heg te prouten. Winkels met de pet ien de hand; en Winkels zei:

„Joa m'nheer, ten mienste — as boer Limpers de jonge perds veur de boerwoagen prebieren wil dan het ie altied gern da'k noast 'em veurop kom zitten; zie m'nheer, de eene mins — wi'k is veronderstellen — het 'en handigheid met 'en spul en 'en ander niet!”

’tWas al schemerdonker toen in den omtrek van Winkels hutje, en vooral bij de smidse het groote nieuws wordt verkondigd en bebabbeld: „Winkels kumt ien de grootheid, en misschien wel in ’t liverie van den dikken koetsier die zich eiges te bersten at!”

Tien blijde lente's hebben sedert dien natten herfst het Betuw-sche dorpje verjongd, maar — grootje is van al dat verjongen niet jonger geworden. ’t Kan d'r spieten, arg spieten dat heur lêvenstied zoo opkort. Ze het 'et zoo best. Zoo kostelik best gehad in die letste tien joaren. In 'tlinkervleugel van 't van Zwiets-huus — eigelik 'et tuinmans gedoei, moar nou, umdat de tuinman 'en eenloopend mins is: 't koetsiershuus — in dat knappe spul woont ze met Oarie en Anneken ien 't vette der eerde, jong zoo'n lêven! Jammer is 't dat tien joaren vervlogen zin, arg spietig!

Anneke kan't zoo spietig niet vinden. Willem Stoete ook niet. Loat er één kommen die zeit dat Anneke niet 'et knapste mooiste, liefste bekske van 'theele darp is. Och verdrêjd 'tis zoo'n oarig blumpke van achttien joar dat blonde kruuzemuntje! En as ze hum kust met die rooje frisse lipkes, en as ie hoar ien de eugkes kiekt, en as ie heur hartje oan zien borst vuult kloppen dan...

Stil, Grootje dribbelt onrustig heen en weer; 't zal d'r toe kommen van doag. Van doag toe kommen; joa! Kruuzemuntje zal ien 'en koets voaren en grootje ook. M'nheer van Zwiet zal ze met de mooje koets noar 't roadhuus en noar de kark loaten riejen. Willem en Anneke noast mekoar en Oarie en grootje ook noast mekoar. Buijs de bouwmeister zal veur deez keer koetsier wêzen. Al z'n lêven! Doar kwiem de koets al. — En — doar geet 'et. Grootje kiekt asof ze eiges ten trouw voart, en is de keuning te riek af. Ien 'en koets! en Anneke hoast as 'en juffer ien 't pak; en Willem de goeje jong zal straks óok hoar kleinkind wêzen; en allebei blieven ze op 't van Zwiets-huus went, Willem zal d'r over drie doag tuinman ien ploats van tuinknecht zin; — en — as 't nog ens zóo wied kwiem dat

grootje óvergrootje wier !!! Och harrejennig ! allegoar die ze veurbij riejen blieven stoon; sommigen nemen den hoed af, en ander kieken asof ze denken: Kiek grootje ien 'en koets! — Joa minsen: grootje ien 'en koets met al wat heur lief is!

't Gaf Anneke 'en vreind gevuul toen ze doar nog 'ens veur de gruunc toafel kwiem woarachter burgemeester Lus — 'en bietje ouwer — moar anders nog krek zat as tien joar gelôjen, en de secretoaris Hoefzoetnagel gunder, oan de lessenaar, met den rug noar 'em toe.

En 't scheen ditmaal voor burgemeester Lus geen „moejelijk geval” te zijn; ten minsten zijn aanhef luidde: „'t Is mij een aangename taak.”

Hoefzoetnagel kwam met 'en boek en wees met zien neus woar Anneke schrieven most, vlak onder Willems noam, tot twee keer toe.

En de karkklok luidde, en ien de kark wier 't alles bezêgeld; maar, toen de goeje beste dominé, die zoo'n bietje van den ouwen stempel was, onder veel dat gepast en hartelijk mocht heeten, toch ook als naar gewoonte van de eeuwige verdoemenis sprak, en de harten zijner kudde bij steenen vergeleek — toen dacht Willem aan den steen die ie van Anneke kreeg en altied op zak had, en had wel willen roepen: Moar ik heb 'en vuursteen dommenei! Alêvel, te roepen dat goeng niet, moar hebben is hebben en da's 'et veurnoamste.

En bij 'et thuus komen toen ze uit de koets staptten, stonden de lui van 't huus allegear met blommen ien de hand, en hing er vlak boven de deur van 'et tuinmanshuus en loverkrans, woar binnen ien geschreven stond: Leve Willem en zijn Kruuzemuntje!

April 1866.